

V SPOMIN SLIKARJU JANEZU POTOČNIKU

V Tomaju je 10. junija 1983 umrl slikar in upokojeni profesor likovne vzgoje Janez Potočnik, ki se je rodil 10. maja 1892 v Škofji Loki v Spodnjem Karlovcu — v hiši nekdanje gostilne pri Pepetu. Najprej je obiskoval osnovno šolo v Škofji Loki, nato realko v Ljubljani in še dveletno Mahrovo trgovsko šolo. To šolanje je opravil na željo staršev, ki niso hoteli, da bi bil njihov sin slikar, ker so imeli v domači gostilni pri Otetu »dovolj slabih vzgledov z Ivanom Groharjem«. Janez Potočnik se je prav v domači gostilni tudi spoznal z Groharjem, saj mu je večkrat svetoval pri risanju, kateremu se je mladi Potočnik že zelo zgodaj zapisal in to navzlic kljubovanju staršev. Prve stike s slikarstvom je dobil v Ljubljani na realki, kjer sta ga poučevala v risanju takrat znana profesorja Koželj in Franke. Zanimivo pa je, da je nato prav Ivan Grohar prepričal starše, da so Janezu Potočniku omogočili dvoletni študij na akademiji v Münchnu, kjer je študiral do leta 1919. Vrnil se je domov in se zaposlil v Krevsovem mlinu do leta 1922, nakar je prevzel trgovino z usnjem in jo vodil do leta 1934.

To leto je bilo za tisto na stran potisnjeno slikarsko osebnost, ki je še vedno živela v Potočniku, takorekoč usodno. Slikarstvo ga je privlačilo z neko čudno silo, ki mu je narekovala opustiti vse drugo, razen slikanja. Leta 1938 se je s priporočilnim pismom Riharda Jakopiča odpravil v Beograd, kjer je na akademiji študiral dve leti in hkrati obiskoval še poseben tečaj risanja na Kolarčevi univerzi. Leta 1940 je dobil štipendijo in se podal v Benetke. Seveda je k skromni štipendiji moral dodati še lastna sredstva. To je bil denar, ki ga je dobil za prodane slike z razstave, ki jo je priredil v Beogradu v dvorani Polet. Zanimivo je, da je imel Janez Potočnik, ki je v svojem slikarstvu zagovarjal še vedno impresionistično usmeritev, v Benetkah atelje skupaj s Tonetom Kraljem, zagovornikom ekspresionizma. Na žalost nimamo podatkov o njunem skupnem delovanju, niti ne o njunih pogovorih, ki so morali biti zanimivi, če sta bila takorekoč vsak »iz drugega tabora«.

Čas v Benetkah je prehitro minil. Zaradi bližajoče se vojne so Potočnika in Kralja izgnali iz Benetk. Janez Potočnik je ohranil spomin na Benetke v edini nepoškodovani sliki (Iz Benetk — Giudecca, 1940, vezana plošča, olje, 50 × 62 cm). Ta slika je tudi spomin na prekrižane načrte o študijskem potovanju v Firence in Pariz. Do začetka vojne je nato slikal v Bosni. Okupacija ga je zatekla v Beogradu, a osvoboditev je dočakal v Loznici. V Škofjo Loko se je vrnil leta 1945 ter tu do leta 1947 učil risanje, nakar je bil premeščen v Hrpelje in nato v Tomaj, kjer je deloval kot likovni pedagog do upokojitve leta 1965.

Vsa ta leta je Potočnik slikal. Od prve razstave v Beogradu leta 1940, do druge samostojne razstave v Novi Gorici leta 1968, je preteklo skoraj trideset let. Bil je tako odmaknjen od vsega likovnega dogajanja, da ga je poznalo le malo ljudi kot slikarja. Še najbolj so ga poznali rojaki v Škofji Loki, kjer je nekaj mesecev po razstavi v Novi Gorici odprl tret-

jo samostojno razstavo, na kateri je razgrnil pred gledalce delo, ki je nastajalo trideset let. Predvsem je krajina objekt slikarjevega udejstvovanja in zapis poti, ki jo je slikar prehodil od rojstnega kraja, kjer mu je stal ob strani Ivan Grohar, do Beograda in Benetk in zopet do rojstnega kraja, iz katerega je odšel na Kras, kjer se je stalno naselil. Od tam je odslej obiskoval svoj rojstni kraj. Leta študija na akademijah so dala Potočniku samo nujen napotek k obvladovanju slikarstva. Realizmu in naturalizmu zvest si je v treh desetletjih slikarstva izbral svetlo barvno skalo in tehniko slikanja z lopatico, kar je morda še vedno vpliv velikega vzornika Ivana Groharja, ki je še posebno očiten v sliki *Snežni metez*

(olje, vezana plošča, 1940 58 × 60 cm). Pri drugih slikah pa je tehnična sorodnost ostala, slikarski problemi pa so drugačni: Potočnik skuša ohraniti na svojih slikah resnično podobo sveta, stalno jasnino in čistost izrednih jakosti v najsvetlejši skrajnosti.

Lepo starost je doživel, a malo priznanj za svoje slikarsko delo. V galeriji na loškem gradu je imel samostojno razstavo avgusta 1968. S to razstavo je predstavil Ločanom svoje takrat polstoletno delo, ki ga v tako celostni podobi še nismo poznali. Še pred smrtjo se je oddolžil rodnemu kraju in poklonil svoja dela Loškemu muzeju, ki bodo v galeriji vedno spominjala nanj — na slikarja in rojaka Janeza Potočnika.

Andrej Pavlovac